

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethet: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordatca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. belyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Fűrdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitlár sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész nagy íven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft. o. é.
hét óra 7 „ „ „
félévre 6 „ „ „
évnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“
szerkesztősége.

Bécs, június 4-én 1873.

Tekintetes szerkesztő ur!

Bécs ma a világ legzajosabb városa, s az áz különösen az ünnepek alatt az orosz csár megérkezése tévé, ki is vasárnap délután a legnagyobb esőben megérkezett a trónörökös Csarevitsel. Mily egészen más elfogadás volt ez, mint a porosz és angol koronaörökösöké a mult héten. Mig az előbbinek minden mozdulatját ezere a rendőröknek őrzé, addig az utóbbiak szabadon, feszelenül, minden őrizet nélkül a nép közé vegyülve, járták be a nagyszerű világiállítási osztályokat, mégis azon véletlenbe részesültem, hogy tegnap déli 12 órakor a világiállítási magyarok osztályába, melyet a trónörökös szép nevével megtekintésére méltatott, az elzárt kör dacára épen közvetlen közelemben állottak meg, a hol Miska Pál, egy Schand által készített czimbalmon játsza, magyar dallamai ugy látszik kedélyére hatottak Mária Feodorovna főherceggasszonynak, az egész csárdát végig hallgatva, francziául tudakozódott e bűbajos hangszerevéről, és vágyát fejezte ki egy czimbalmat bírhatni. Hisz ez magában véve még nem tenne büszkét, de a büszke lehet egész Magyarhon kis Erdélyével együtt, mert a világiállításon oly szépen, nagyszerűn van képviselve minden művészeti, ipar és termény czikkeivel, hogy az ember örül nemzetének dicsőítésébe, mert ez első alkalma Magyarországnak és a kedves kis Erdélynek, magokat önállón magasztosan képviseltetni ott, a hol dicsőségünk koronája nem homályosul el, öszves Európa minden államai mellett. Majdnem minden külföldi látogatója esztályunknak, meglepetéssel bámulását fejezi ki iparunk, művészetünk és terményeink sokoldalúsága és jósága iránt, — hisz a sokból, a kik mind a nemzet büszkeségei lehetnek, csak kis Erdélyünk mily büszkén mutathat zsilvölgyi kőszénre, maros-újvári izetesen kiállított miniatúr sóaknájára, ritka érczartalmu, gránit, és márványköveire, erdészeti kiállított czikkjeire, és a brassói zsilvölgyi társaság által kiállított öntött vas fajtájára. Mennyire magasztos érzelmek lepik meg honfitársainkat, midőn Vastag György gomba-szedő özény párját, Veres fényképezőnk erdélyi tájképeit, Koller Károly népképveleteinket remekül előállítva, közük ösmerős szép arcokra találunk, mintha otthon éreznők magunkat. Oly negédesen mosolyog a szép kis Czetz né, s oly büszkén emeli fejét G. M. De örömrünk nem sokáig tarthatott, mert a mellék, most felállított gallériába megütközésemre sok minden lom között Kővárnak valódi megbecsülést érdemlő szép kalotaszegi leánya élet nagyságba, ott hánynak ma egyik, holnap másik szegletben felakasztatlanul, a hogy a napzámosok és kiállítók térszüksége megkívánja. — Ma állíták ki ifju szobrászunk Klósznek G. András mellszobrát, az anyag nem szobrok készítésére való, ez minden műértő ítélete; de a kivétel szép jövőt ígér ezen ifju szobrásznak, csak ne fenekelen meg szép reményü hajlamaival szülő városában, hanem ki a tanulás és haladás mezejére a nagyvilágba.

Iparosaink is dicséretesen foglalták el helyüket, Temesvári szíjgyártó ugyan csinos hámjai versenyezhetnének a bécsi és párisiakkal, ha ugy volnának kiállítva mint amazok, nem egy csomóba felagatva izlés és név nélkül, mert gyakorolhatni az öszvehalmazást a pokróczokkal és dur-

va szövetekkel, melyeket brassói gyárak nagy és jó minőségbe állítottak ki. Felemlitem a brassói kopony szerszám és koczka talajgyárt, igen érdekes szép eredeti mustráival, de legnagyobb hiba kiállítóinknál az, hogy magokat senki által nem képviseltetik, nevök, lakásuk, kiállított tárgyaiknak árai nincsenek a tárgyan magán feljegyezve, s ezt hibásan teszik, ha valaki kiállító, annak fillérkedni nem szabad, nem lehet.

Fel uraim az iparos-egyesületből, küldjenek fel körökből egy állandóan itt maradó, több nyelveket értő és beszélő egyéniséget, a ki itt önöket képviselje, hanem nem grátiából, fizessék meg; de kívánják is meg tőle, hogy érdekeket képviselje kellőleg, hisz oly szép, hasznos, és nálunk olcsóbban kiállítható czikkkel vannak bemutatva a világtárlaton, — nincs nevök, nem tudja senki megmondani, hol készíték, mi az ára ez, a fő, nem tudnak semmi névvel nevezendő felvilágosítást adni. — Isten önnel a viszontlátásig.

B. D.

A nemzetiségi eszme és a társadalom.

II.

(K—G.) Félreismeri azon állam feladatát, mely minduntalan rendőri szerepekre vállalkozik alkotó részeivel szemben.

Minden nézetegység, nyerjen bár ez kifejezést egy néptörzsből, vagy más testületben, — közös érzelmen alapul, melynek irányt adni igen, de melyet elfojtani nem lehet.

A mely mértékben kárhoztatandó tehát a kormányok tulságos beavatkozása az egyes részek benső életébe, ép úgy elítélendőek ezek, ha oly elveket vallnak, oly nézeteket terjesztnek, melyeknek megvalósítása csak az állam keretén kívül lehetséges.

Abban hibáznak a nemzetiségek legtöbb-ször, hogy oly aspirációknak hódolnak, melyeknek keresztülvitele a fennálló állami rend, politikai constellációk halomra döntése nélkül nem is képzelhető.

Kérdés: elnézheti-e az állam az ily fajta üzelmeket?

Ha fennebb azt mondtuk, hogy az állam nem lehet atyáskodó, rendőri, itt azt mondjuk, hogy ép oly kevéssé lehet gyáva, meghunyászkodó azon tények előtt, melyek határain belül felmerülnek. Általában nem lehet közönyös, minő magatartást követnek az egyes részek az összeséggel szemben. E részben az állam egysége a fő, még akkor is, ha nem sokszázados multban leli gyökerét.

Azt tapasztaljuk, hogy a nemzetiségek ép ez egységnek lételet tagadják, s ennek bebizonyítására hivatkozni szoktak bizonyos pactumokra, melyeknek pontozatait ök alkoták, a másik fél meghallgatása nélkül.

A szűkkörű patriotismus szól ez okmányokból, melynek kielégítése egyértelmű volna az állam darabokra szagatásával; rendesen statut in statu kívánnak, ámbár nagy mesterrek hízogó szavak alá burkolni e monstrumot.

Minden államban van egy összakarát, melyben lehetőség van nyújtva az egyes részek nézetáryalatainak nyilvánulására; a mely mértékben simulnak e nézetkülönbségek egy közös egészhez, a mely mértékben olvadnak fel a széthúzó törekvések a politikai vagy egész mindent átölelő fogalmában: annál szilárdabb alapokon nyugszik a nagy épület, a hol egy közös eszme, közös cél uralja, a másodrendű kérdésekben bár mennyire eltérő alkotó elemeket s ott egyöntetű munkásságról, egészséges alapokon nyugvó állami életéről igen, de széthúzó törekvésekről, az egész fogalmának megsemmisítéséről szó sem lehet.

Az állam organismusa ott sanylik politikai bajban, hol ez összfogalom és akarat mellett, még partikuláris akarat egysége is létezik, melyek oly nyilvánulást kört követelnek maguknak, melyben az általuk alkotott eszmék tetszés szerint valósíthatók meg.

Itt az egész halad egy, a részek más uton a nélkül, hogy kilátás volna valahol, valamely eszmében, gondolatban összetalálkozásra, s ez által az egység érzetét gyakorlati nyilvánulásra juttatni.

Tévednek azok, kik úgy gondolkoznak, hogy e részeknek joguk van e beláthatatlan mezőt átbarangolni. Minél tovább haladunk ez ösvényen, annál inkább eltérnek azon közös fogalomtól, mely nélkül állami életet gondolni sem lehet. Nem a józan ész, a komoly megfontolás vezeti ez ösvényre, hanem bizonyos ábrándképek utáni vágy, melynek megvalósítása egyértelmű az államtest szétboncsolásával.

Az egyes részek csak az egész fogalmi körén belül mozoghatnak; itt léphetnek fel activ működésre. Mihelyt ezen kívül kalandoznak, azonnal elárulták az öszinteség hiányát, elárulták azt, hogy hisznek oly politikai constellációk megvalósításában, melyek legkevésbé állnak érdekében az állam-testnek.

Azt tapasztaljuk, hogy az utolsó időben, a nemzetiségi eszme, oly erővel tört felszínre, minővel eddig soha.

Elismerték régen is, elismerjük ma is fontosságát, tudjuk, hogy államunk csak akkor fog igazán a békés alkotások terén nagyot, maradandót alkotni, ha e hon minden fia utógondolat nélkül nyujt egymásnak béke-jobbot, ha compact erővel, testvéries érzelmekkel, egyetértéssel lépünk be a munkás nemzetek nagy családjába.

Semmi sem igazolja jobban elmaradásunkat, mint azon körülmény, hogy századokon keresztül folytattunk elkeseredett harcot, hol mások, hol egymás ellen.

Mig nyugot művelt népei a munka nagy asztala körül sereglettek, nekünk a faj és a harcduh elhomályosította szemünk világát, nem láttuk át, hogy csak a békés munkában van letéve a népek és nemzetek egyedüli üdve.

Sajnos, de a népeket nem lehet külső eszközök segítségével egymással kibékíteni, egymás irányában barátságos érzelmekre hangolni.

A szétválasztó elemek sokkal mélyebben fekszenek, mintsem megtűnék a külső rendezést.

Évtizedek óta foly a kísérlet nálunk, hogy már egyszer legyünk barátok, soha többé ellenségek. Felhangzik ez eszme egy a sajtóban, mint a törvényhozás termében; sokszor nyujtottuk ki már kezünket, anélkül, hogy elfogadásra talált volna, s ma is ott állunk, hol ezelőtt évtizedekkel voltunk, halálos ellenségei tán nem vagyunk egymásnak, de valljuk meg, benső barátai sem, azon merev magatartás miatt, melyet testvéreink velünk szemben tanusítanak.

Egy fontos tanúságot vonhatunk a multból.

Megtanulhattuk, hogy a rokonszeny, a szeretet nem oly fogalmak, miket törvénykönyvekben proclamálni vagy kormányi rendeletekkel végrehajtani lehetne.

Hiába szentesít a törvényhozás ily tartalmu törvényt: szeressétek egymást, ne legyetek ellenségek, hasznaltan időtlősek lesznek ilyenmő működésai.

Hiába küld ki kormány biztosokat a béke, a szeretet helyreállítására, az ilyenmő eszközök mit se változtatnak a tényleges állapotokon; formailag talán javulás látszik, de a lényeg az marad, a mi volt.

Nem akarjuk ezzel kétségbe vonni az állam azon hatalmát, mely szerint körén belől a rendet ha kell, külső eszközök által is megvalósíthatja s megkövetelheti, hogy törvényeinek, mint a legfőbb akarat tényleges nyilvánulása kifejezőjének, mindenki engedelmeskedjék, s azt tiszteletben tartsa. Erre joga van az államnak már fogalmából következtetve is, hisz e fogalomnak a jogrend fenntartása egyik elmaradhatatlan kelléke. Csak azt akartuk jelezni, hogy az ez irányban alkalmazásba vett eszközök elégtelenek ama nagy eszme megvalósítására, még pedig azért, hogy az eszközök külső, formális intézmények, míg az, mire ezen eszközök segítségével hatni akarnak, a népek lelkelete — belső, láthatatlan valami.

Egy következő cikkben elmondjuk, mit várunk mi e kényes kérdést illetőleg a társadalomtól, melynek e tekintetbeni hatásai már is kezdenek mutatkozni nem egy helyt.

Bizony! ha az utóbbi időben a nemzetiségi eszme-harc nem vet akkora hullámokat, mint ezelőtt, — ha küszöbén vagyunk mi is tán már azon időpontnak, melyben e hon lakosai kezefogva igyekeznek munkálni annak felvirágoztatásán, ha itt ott mutatkoznak a jelek, a közeledés, a kibékülés jelei, melyek talán zálogai egy szebb jövőnek, ezek legkevésbé a törvénykönyvek, az államférfiak működésének eredményei, — hogy minek? elmondjuk közelebről.

Brassó, június 2-án 1873.

Tisztelt szerkesztő ur!

A brassai rom. kath. főgymnasiumra nézve a pönködsi szit. innepeket megelőző hét ritka, de annál örövendesebb eseményekkel vala összekötve. Ugyanis a nagyméltóságú m. kir. közoktatási miniszterium által az erdélyi rom. kath. középtanodák megvizsgálására kiküldött biztos, királyi tanácsos Mészáros Nándor ur ö nagysága május hó 27-én érkezett Brassóba s a tanári testület által nagy lelkesedéssel fogadtatott. Örvendettünk, mert a mig egyrészt a miniszteri biztos ur ö nagyságának megjelenésében a magas kormány figyelmének és jó akaratú érdeklődésének zálogát láttuk, más részről a kedves vendégben oly férfit volt szerencsénk tisztelhetni, ki tudományos képzettsége és szakavatottsága, tapintatos eljárása és humanus modora által mindnyájunkat öszinte tiszteletre ragadt. A tanári testülettel megismerkedvén, még az nap hozzá fogott tanintézetünk beható megvizsgálásához s azt fáradhatlan buzgalommal folytatta négy napon át, még pedig oly formán, hogy minden tanárt legalább háromszor meglátogatván, annak az illető tantárgyból tartott előadását figyelemmel kísérte s azután a tanulók közül egy néhányat feleltetvén, ö nagysága is megtette szakavatott észrevételeit. Ezek után megnézte a muzeumot, könyvtárt, rajztermet és a testgyakorlati előadást is különös figyelemre méltatta s hogy mindezen tekintetekben középtanodánk mennyire üti meg a magas kormány által követelt mértéket, eltekintve a miniszteri biztos ur ö nagyságának direct nyilatkozatától, már csak abból is kitűnik, hogy ö nagysága a vizsgálatok végzetével méltónak találta tanintézetünket arra, miszerint az értelemügyi vizsgálatok megtarthatására följogosíttassék és ez értelemben a maga részéről is ajánlatot terjesztett fel a vallás- és közoktatási miniszter ur ö excellenciájához.

Azonban a királyi tanácsos ur ö nagyságának szerény körünkben való időzése még más oly örövendetes eseményekkel vala összekötve, melyek, különben is kedves ittiétét örökre emlékezetessé teszik. Már az első ebéd alkalmával ugyanis, melyre

tek. Marosán Jakab igazgató ur a tanári testületen kívül még más előkelő vendégeket is meghívni sziveskedett, a többek között egyik a tanárok közül azon örvendő hírellepte meg a jelenlevőket, miszerint az erdélyi egyházmegyének egykori dícsős püspöke, nagyméltósága Haynald Lajos ur ő excellenciája a brassai rom. k. gymnasiumnak 4000 forintot kegyeskedett ajándékozni. Képzeltetni a lelkesedést, melylyel ez örömhír fogadtott! Azonban még más örömteljes meglepetés is volt számunkra fenntartva.

A tanári kar a vizsgálat végeztével szeretett vendégének tiszteletére banquetet rendezett, melyen tanintézeinek fáradhatlan buzgalma pártolója, Möller Ede apát ur a felköszöntések folyama alatt poharat emelve, azon örömhírral lepte meg a vendégkoszort, miszerint hönseretve tisztelt főpásztorunk, Erdélynek a jótéteményekben határt nem ismerő püspöke Fogarasy Mihály ur ő nagyméltósága is 4000 frtot kegyeskedett gymnasiumunknak ajándékozni. Nincs toll, mely leírni képes volna a ingbensőbb háláértből származott azon örömteljes lelkesedést, mely szünni nem akaró éljenzésben nyert kifejezést. Maga a ministeri biztos ur ő nagysága is annyira megvolt hatva a főpásztor iránti szeretet, fiúi hódolat és őszinte hálát nyilvánulásán, hogy poharat emelve hitbuzgó katolikus férfihoz illő meleg szavakban fejtegette az egyháznak a keresztény századokon át szemléltető fáradhatlan buzgalma a tudományos-ság és művelődés terén, s áttérve a fenemlített főpásztorokra, boldognak nevezé azon hazát, mely ily dícső férfiakat mondhat magáénak, boldognak azon tanintézeteket, melyek ily nemes keblű pártolókkal birnak. Remek beszéde nagy lelkesedést szült a jelenlevőkben, kik a mélyen tisztelt főpásztorok iránti hódolatoknak és fiúi hálájuknak lelkes éljenzésben adtak újból kifejezést. Igen! hálával tartozik e nagylelkű jótévknek a jelen és tartozand egykor a jövő nemzedék is; áldásos neveik kitűrülhetlen betűkkel lesznek beírva ugy hálátelt szíveinkbe, mint tanintézetünk évkönyveibe s ott fognak ragyogni mindaddig, valameddig ezen teljes befejezéséhez közelgő tanintézet virágzand. Árasza az Isten hazánk mindkét dícső főpapjára áldásainak legbővebb forrását s tartsa meg drága életüket az egyház és haza javára, az emberiség boldogítására.

Azon derék férfit pedig, kinek becses látogatásával ennyi öröm volt összekötte, s kinek kedves személyét soha sem fogjuk feledni, kísérje Isten áldása további fontos utjában.

Legujabb táviratok.

Bécs, jun. 5. A „Presse“ jelenti, hogy az osztrák nemz. bank igazgatósága mai ülésében több bank főnöknek magasb dotatiót, s egyes vidéki bankok és iparvállalatok számára nagyobb különhitelt engedélyezett. Azt is elhatározta, hogy több itteni építési bank váltóit elfogadja.

Bécs, jun. 5. A nemzeti bank igazgatósága elhatározá, hogy mostantól kezdve ezüst és aranyért

TÁRCA.

Vasárnapi csevegések.

Kezdjük parlamentáris tónusból, mintha a honatyák között ülnénk; a különbség ugy is csak annyi, hogy mi nem vagyunk deputatusok, a kihez intézni akarjuk interpellatiókat, az sem minister, hanem maga a nagyérdemű közönség; feladatunk meg van könnyítve, mennyiben nem kell a „közöltetni fog“ baljóslatu intézményt alkalmazásba venni, mert színről színre egymás előtt állunk.

Interpellatiómat a következőkben foglalom össze:

Tekintve, hogy az egészség fenntartásának egyik leglényegesebb kelleke, és éltető eleme a jó levegő, mit benn a penészes falak között vajmi nehéz feltalálni;

Tekintve, hogy a szabad természetbeni mozgás nemcsak egészségünk fenntartására, hanem kedélyünk jó hangulatára is elhatározó befolyással van;

Tekintve, hogy a sétatéri bizottmány, s ennek subordinált közegei nem azért áldoznak munkát, fáradságot, pénzt, hogy ez egyetlen közterünk a regg elevenítő perczeiben kongjon az ürességtől, mint a hasadt fazék;

Tekintve, hogy mostanság még a madarak is ez elhagyottság felett csiripólnak a kietlen némaságban, s csak elvétve zavarják meg a természet dalnokait a korán kelő pék inasok mélabus accordjai, melyek inkább a kiflis kosár nyomasztó súlya alatt törnek fel az érzékeny kebel mélyéből, mintsem at ermszert nagyszerűségeinek láttára;

Tekintve... nó de ne ekintsünk többé semmire:

Mindezekután kérdem a t. közönségtől, van-e tudomása, hogy a juniusi szép, derült reggelek beköszöntöttek, van-e tudomása, hogy a friss levegő élvezhetésének időnye megérkezett, különösen van-e tudomása arról, hogy daczára a kedvező

bankjegyeket kamat nélkül fog kiadni, és ezért ugyan a kezelési illetékek lesznek felszámítandók; e szerint a nemzeti bank bevásárol ezüst-, arany-pénzeket és ezüst-rudakat, a visszavásárolhatás feltétele mellett — parin alól egy negyed perczenttel egy óra, egy fél perczenttel parin alól 2—3 óra.

Bécs, junius 5. Az orosz császár és a nagyhercegek ma délelőtt 11 1/2 órakor megjelentek a kiállításban, hol Károly Lajos és Rajner főhercegek, báró Schwarz és az orosz kiállítási bizottmány által fogadtattak. A czár a szibériai pavilonba ment, s innen az orosz ágyu-udvarba, hol az ausztriai császár várt rá. Erre a Felsőégek együtt látogatták meg az iparpalotát.

Bécs, jun. 5. Gr. Andrássy ma ünnepélyesen fogadta a japáni császár rendkívüli követségét, mely Iwakowa követből, valamint Ito és Yamgoutsu tagokból áll.

Bécs, junius 5. A mai családi ebéden Schönbrunnban résztvettek: Ő Felsőégek, az orosz császár, az orosz trónörökös és neje, Wladimir nhg, Rudolf koronahg, a weimari nhg. Este soirée lesz Lajos Viktor fhgnél. A hg Hohenlohe által tegnap este adott bál fényesen ütött ki. Jelen voltak: Ő felségeik a cs. ház összes tagjai, az idegen fejedelmek és azok kíséretei, a diplomatiai testület. A császárné 2 óráig mulatott ott, a nhgek 3 1/2 óráig. Az orosz trónörökös a táncban is résztvett. A két császár együtt ment haza éjfélkor Schönbrunnba.

Bécs, jun. 5. A tegnapi katonai díszszemle alkalmával az orosz császár Lajos Victor főherceget egy orosz gyalogezred tulajdonosává nevezte ki. A montenegrói fejedelem f. hó 13-án elutazik; a császár Triesztől Cattaróig egy hadi gőzöst bocsátott rendelkezésre.

Bécs, jun. 5. Andrássy gr. és a montenegrói fejedelem között létrejött megállapodás értelmében utóbbi Zarában diplomatiai ügynököt fog tartani.

Bécs, jun. 5. A ker. minister vasár- és ünnepnapokon kívül még minden hétfőre és csütörtökre nézve a kiállítási belépti díjat junius óra egy frtról 50 krra szállította le.

Bécs, 5. Az orosz czár és a nhgk tegnap gr. Schweinitz német nagykövetnél reggeliztek és két órát időztek nála. Este a legmagasabb uraságok az operaház díszelőadásán voltak jelen, és azután Hohenlohe herczeg bálastélyére mentek. A bált az orosz trónörökös nyitá meg a császárnéval.

Strassburg, jun. 4. Ma öt vasuti kocsin megérkezett az első részletfizetés az ötödik millióra.

Bécs, jun. 5. A „N. Fr. Pr.“ teljesen valótannak jelenti ki a Goresakoff herczeg Bécsben időzése alkalmából terjesztett híreket, melyek szerint a keleti kérdésben osztrák-orosz-német tárgyalások folynának, és azokban Ausztria eddigi keleti politikáját meghazudtolná.

Páris, jun. 4. Mac Mahon igen szívélyes szencsekivánó levelet kapott az olasz királytól.

Az a tény, hogy a mai nap is észlelhető nagyolási politikájának volt szüleménye.

jeleknek, sétatérünk most is olyan üres a regg derült óráiban, mint hajdan Ádám apánk korában volt;

ha mindezekről van tudomása, szándékszik-e megtenni mindazon intézkedéseket, melyek e vizsaszás állapot megszüntetését czélozzák, szándékszik-e különösen a megszokottnál korábban kelni két órával, hogy teljesedésbe menjen e régi közmondás: „ki jókor kel, aranyat lel“;

szándékszik-e a harmatos lomb, üde lég, vig madárdal élvezése által oda hatni, hogy a megszokott commotio foggyon, a reggeli álm szűkebb határok közé szoríttassék, s különösen, hogy az elhagyottság miatt panaszkodó madarak újra bártorságba érezzék magukat az ember közelsége által.

A parlamentáris gyakorlat ugyan ugy hozná magával, hogy előbb indokoljuk az interpellatió tárgyát; mi e gyakorlat ellenére most fogunk e komoly vállalat megoldásához.

Egész esztendőn karesztül sápiotokunk, hogy városunk méltóságának kiegyesztéséhez okvetlen megkivántatik egy díszes sétatér, hol a hivatali élet üzletszerű fogásaitól kifáradt lélek nyugalmat, enyhülést találjon; uton utfélén hangoztatjuk, hogy közvetlen közelünkben szükséges egy darab természet akkor, midőn amugy is nyakig uszunk a mesterkélt posványos tengerében.

Akad is egy néhány ügybuzgó emberbarát, kik elhiszik, hogy mindazok komolyan vannak mondvá, s minden lehető elkövetnek az eszme megtestesülése érdekében. A teljesített kötelesség édes öntudatával néznek szépen fejlődő vállalatuk elé. Dagad keblük az örömtől, ha rágondolnak az élvezetre, mit polgártársaiknak szereztek. Minő kelete van a reggeli friss levegőnek, melynek hajlékot ők szereztek, s melyet mázsa számar szívnak a dilettánsok, mint emelkedik a kebel az árnyas fák idilly csendében, mint hangolódik öröme a szív, a kedély a madarak vig danája hallatára, minő utálattal fordul el a fiatal nemzedék ma a reggeli felfohályban a duzzadt párnák öléből, hogy Flora istenasszony növényeiben gyönyörködhessek, ezek

Az Athenaeum szerkesztőjéhez.

A Kossuth-Szemere levelezés ügyében.

Budapest, 1873. máj. 14-én.

Tisztelt szerkesztő ur! Becses lapja f. évi 14. és 15-ik számaiban között s a Kossuth és Szemere közt folyt levelezést nagy érdekltséggel olvastam, de az igazság kedvéért bátor vagyok kijelenteni, hogy az I. levél csillagozott megjegyzése aaptalan kétkedés, mert a szövegezés helyes és Szemere Bertalan a kultuszminiszterségre csakugyan Horváth Istvánt ajánlotta, ki rom. kath. vallásu s kitünő tehetségekkel bíró erdélyi hazafi volt.

Horváth István teljes családi neve: zsákodi Horváth-Kovacsich István. Családja Horvátországból származott, hol ősiük, Miklós a Zrínyi Péterrel való szövetség gyanuá miatt üldöztetvén, I. Apaffy Mihály udvarába menekült s előbb szent Demeterre, utóbb a közelfekvő Zsákodra telepedvén, alapítója lett egy maig is fennálló díszes családnak, mely az Apor, Kornis, Kun, Donáth, Holaki stb. családokkal összeházasodva, Erdélyben tekintélyes állást vívott ki. A családtagok mindenha előszeretettel viseltettek a törv. tudományok iránt s fejedelmi tanácsosságot, kir. táblai ülnökséget, Csikszékben főkirálybírótságot, Küküllő- és Felső-Fehérvármegyékben főispánságot viseltek.

István, kiről jelenleg szó van, a múlt század utolsó éveiben született s iskoláit Udvarhelyt, Kolozsvárt kitünő sikerrel végezvén, Küküllő és Felső-Fehérvármegye gyűlésein korán feltűnt, de mivel a 30-as években egyike volt az ellenzék előkelő tagjainak, nagy tehetsége s törv. tudományokban jártassága mellett sem nyerhetett illendő állást s sok éven át a tisz. kir. tábla ülnökség szerény hivatalával kellett megelégednie.

Annál kitünőbb szerepet játszott az erdélyi országgyűlésekben, hol több jeles szónoklatai közt egy 1837-ben május 22-kén tartott remek beszéde által annyira magára vonta az egész magyar közvélemény figyelmét, hogy a nagy emlékeztető Kölcsey Ferencz hivatva érezte magát e beszéd felfogása ellen egy terjedelmes czáfolattal síkra szállani. Kölcsey e műve a t. szerkesztő ur lapjának névelőde, az akkori Athenaeum 1838-dik év I-ső félévi folyamában több egymásután következő közleményben jelent meg; s Kölcsey minden munkája V-dik kötetében láthatólag ezime ez: Históriai vázolatok a két magyar haza egyesülése s Magyarországnak a részekhez való joga felett. A polémia tárgya az unio-kérdésből fejlődött, melyet az 1825-diki pozsonyi országgyűlés az előlegesek közé sorolt.

E kérdésről beszélvén a szónokok s később irván a lapok, az a nézet is előtérbe emelkedett, hogy I. Leopoldnak joga sem volt Erdélylyel a Leopoldinum diploma név alatt ismeretes állam-szerződést Magyarország rendinek meghallgatása nélkül megkötöni. Ez legalább sok részben védhető felfogás volt. E mellett azonban némelyek azt is emlegették, hogy tulajdonképen Erdélynek sem volt joga, mint Magyarország tartományának ily önálló államszerződésre lépni, ez pedig aztán teljesen téves s némely magyarjaink mai nap is észlelhető nagyolási politikájának volt szüleménye.

azon körülmények, mikre ama jólelkű ember-barátok számítottak, Istenem! minő csalódás!

Meg lehet, hogyha ugy oculus-pocus módjára egyszer minden ágy (még azok is, melyek nem karikások) lábra kelne, csak valahogy találkozniunk mindnyajan ott a czukraszát ellőtti téren, hol unalmas ásitózáspk közt várja N. ur azon keveseket is, kiket valahogy megosiphetett a savó kurára; de így kevés a reménység, hogy visszatérjen párduczos őseinknek jó szokása, kik még az éjet is szabadban töltötték valemelyik Don melléki fűzfa árnyékában.

Igen, igen, beszéljen csak, ha van kinek, — mondják sokan, — tán csak nem leszünk önmagunknak zsarnokai. Mennyivel kényelmesebb, az ember anyagiságra hajló természetével mennyivel megegyezőbb, ha a reggeli órákat lefüggönyözött ablak mögött, a párnák ölelő karjai között töltjük, lefedve gyalóságainkat a paplan mindent áttérő terjedelmével.

Értem az elelnvetés bibijét, tudom hová akar cözölöni ezzel a t. közönség; de rajtam ugyan nem fog ki.

Nem akarom felidézni emlékeinkben a régi ascetismust, midőn fogas boronákon aludtak egy pár órát, hogy a többi korbács ütésekre szenteljék. Azt se kívánom, hogy azért raboljuk meg magunktól a nyugtató álmat, hogy gyönyörköd-jünk azon szép természeti jelenségben, midőn a felkelő nap megaranyozza szétszórt sugaraival a bérzsfokát; hisz tudom, sokan vannak, kik ép ez időpontban hajtják le fejüket nyugalomra, kifáradva az éjszakázás nehéz gondjaiban, melyek bizony sokszor huzzák szegény megerőltett főt jobbra is, balra is, előre, is hátra is; — de mikor még akkor is üresen látom szegény sétatérünket, midőn a falusi ember már kifáradt a munkában, midőn a nap 15 paraszt ölet távozott az erdőfokától, midőn a madarak megunva a sok csevegést, a tikasztó melegtől üzetve valemelyik árnyas lomb alatt huzzák meg magukat, várva a hűvös estét, midőn a kiflis inasok rég elfeledték a reggelizést ámulva-bámulva állnak meg egy-egy ujjonnan

Horváth István különösen ez utóbbi felfogás ellen emelt szót örök emlékü szép beszédében, mely utóbbi felfogást Kölcsey sem tette magáévá s kiemelte, hogy az országgyűlés is csak az előbbire alapítá sérelmét stb. Belevagyult a polémiába a partium kérdése is, mert a magyar ellenzék Pozsonyban, látva, hogy az unio-ból az idő szerint semmi sem lesz, megelégedett azzal, hogy a partium visszacsatolását kimondják. Horváth felett Kölcseynek s a polémia aztán a politikai ujságokba ment át, hol a két-jeles küzdő mindig tárgyiasan s egymás iránt kellő tiszteletet tanusítva forgatta fegyverét. Horváth, mint okos s bölcs államférfi tisztán erdélyi szempontból indult ki; Kölcseit pedig specifikus erdélyi adatokkal Wesselényi Miklós látta el, ki mint lelkesülő hazafi, a feltétlen unio barátja volt. Horváth István később az erdélyi főkörmányszék s a rom. kath. püspök konziliárius jogosultsága tárgyában is kitünő, szabadelvű beszédeket tartott. 1848-ban az igazságügyminiszteriumban osztályfőnök volt, s mint a végre kiküldött kormánybiztos két társával tervezetet készített Erdélynek 18 vészeki kerületre osztása felől s a belügyminiszteriumnak véleményét dolgozott a politikai hatóságok kikerekítését illetőleg is. A kész munkákat fel is küldötte, de az osztrák hatóság a szolnoki postán elfogta (ez okmányok a hadi törvényszéken vádiratai közt voltak,) de egy teljes példány hátragyott irományai közt feltalálható. 1849 végén Pestre idéztetett, haditörvényszék elé állították, de a másfélév után hozott ítélet csak arra szorítkozott, hogy szülőföldjére Zsákodra internáltassék. A Bachrendszer alatt egy párszor felhívták Bécsbe konferenciázni, egyszer arra utasították, hogy segítsen ledolgozni a nehezebb kanczelláriai pereket, máskor, hogy az urb. pátenstre, vagy más jogviszonyok rendezésére adjon véleményt, s bár különben nyájias udvarias természetű ember volt, egy alkalommal ugy odamondogatott „német uraiméknak“, hogy conferenzia után szállására menve, egy óra mulva rendőri parancsot kapott, hogy Bécsből 24 óra alatt kitakarodjék. Kőváry László egyik 1854-n megjelent történelmi művében ezt írja róla: „Alapos ismereteit az irodalom mezején is ragyogtatta, bámult tudományossága, szép lelke, jelleme és szorgalma mellett is... (Ilyen levén az idők járása)... Zsákodi magányában elvonultan él.“ 1861-ben udvari tanácsos lett az erdélyi udvari kanczelláriánál; 1867-ben ministeri osztálytanácsos a m. kir. igazságügyminiszteriumnál; 1870-ben nyugalomba lépett s mint ilyen 1871. őszén itt Pesten, állandó tartózkodási helyén, a Tigris vendéglőben halt meg.

Ez az egyén volt tehát, kit 1848-nak végén Szemerének (s ő Kossuthnak) kultuszminiszterségre ajánlottak, minnek következtében fel is szólították, de a római katolikus viszonyokat illetőleg oly kikötéssel, melyre rá nem állott. Horváth Istvánnak még két testvére él, egyik Zsákodon, neve Horváth János, Felső-Fehérvármegyének több országgyűlési követe és híres ellenzéki szónoka, később főispánja; másik Ignác (Háromszéken), egykor jeles honvédmagy, ki a forradalom küzdelmeiben szerzett számos sebeivel szaporította családjá régi hírnevét.

vikszolt cipő láttára; — ilyenkor nem csoda, ha kedvet érez az ember lámpával idulni meg társainak keresésére, vagy kétségbe esik e borzasztó gondolatra: hátha széngőz fojtotta meg városunk minden lakóit.

Bizony t. közönség, így nem jól megyen a dolog. Ha tetszett a néhai esős napok alatt Jeremiási könyvet hullatni, mert szoba-örzésre volt hárhoztatva, tessék most felhasználni a kedvező alkalmat, mert különben ma holnap megérjük, hogy az ég ismét nyakunkon van minden csapásával.

Nem kell félni, hogy természetimádóknak keresztel el a világ, ha minden nap megtesszük rendes reggeli sétánkat; hisz annyira eltávoztunk tőle mindenben, hogy ez egyetlen érintkezési pont még csak gyanuba sem hozhat.

Bizony, bizony, így nem jól megy a dolog. A szegény sétatér is elmondhatja: E g y s z e r h o p, m á s k o r k o p. Vasárnap délutánonként ugy meggyuródunk, mint a bepánczolt heringek az olajos hordóban, s esztére halálíg vagyunk kinozva a sok oldal döféstől, meg a tyukszem taposástól.

Hja ez már más, szívesen eltűnjük a katona zenéért, meg aztán mikor is mutatnók be a 100 frtos selyem köntöst, az export cylindert, a nyakba-vető talmi arany órálancot, s a legkülömbfélébb speciálításoknak ezer meg ezer más nemeit, melyekkel annyi port lehet hányai a publicum szemé közé.

Elmondám!

Interpellatiomat ismét megújítom, s abban a reményben bocsátom utnak, hogy kívánt sikere lesz, hogy ma holnap oly sürű néptömeg hőmpölygő fel s alá a kora reggel üde perczeiben a fák árnyai alatt, miszerint közbiztonsági intézkedések lesznek szükségesek, nehogy agyon nyomjuk egyik a másikat a nyüzsgés-forgásban.

Alig várom e percet. Már előre látom a t. közönség nagy menetszerű vonulását, előre látom az élet halál harczt, éltető szabad levegőért a zöldben.

Hunfi.

Melyek után t. sz. urtól bocsánatot kérek, hogy a lapjában megjelent egyetlen sornyi jegyzésre ily hosszasan reflektáltam; de mi régibb emberek, habár egy kis bőbeszédűséggel, mindig erős hajlamot érzünk, hogy az annyszor elferdített igazság krónikásai legyünk. Fogadja nagyrabecsülésem őszinte kifejezését stb.

Deák Farkas.

Az orosz császár fogadtatásáról és Bécsben időzéséről.

Bécsben a vasuti időházban a czárt Erzsébet osászárné-királyné, Rudolf koronaherceg, a főherczegek, a Bécsben levő idegen herczegek és a montenegrói fejedelem várták. Erzsébet királyné lilaselyem ruhát s fehér himzett, siberiai rókaprémrel diszitett kis felöltönyt viselt. Fején fehér kalap volt, lila diszitással. Őt Clotild és Mária főherczegnők kísérték. A koronaherceg orosz gyalogsági-ezredesti egyenruhát viselt; a herczegek szintén orosz egyenruhában jelentek meg. A montenegrói fejedelem nemzeti öltönyben volt; fővegén a gyémántos orosz sasrenddel. Midőn a vasutvonal melyben Ferencz József császár király, ki vendége elé Günsendorfig utazott, és az orosz császár megérkeztek, berobogott, a felállított katonai zenekar a „Bose Zarja chrazy” orosz néphymnust játsza. A vonat igen hosszú volt, s a Ferdinand-északi pálya, valamint a bécs-vasói vasuti-társaság waggonjaiból volt összeállítva. A vonat megállt, a császári coupé közvetlenül a szönyeg előtt volt, melyen a császárné s a főherczegnők állottak. Először is Ferencz József király lépett ki abból. Királyunk az orosz ezredesti egyenruhát viselő.

A czár, ki cs. és kir. huszár ezredesti egyenruháját viselő, azonnal követé. Erzsébet királyné meghajlással üdvözölte a czárt, ki erre a királynénak kezét csókolt. Ferencz József e közben Mária Feodorowna nagyherczegnőt (Dagmár) segíté ki a coupéból. A császárné a nagyherczegnőnek kezét nyujtott, megölelé és megöcsölkölte. A nagyherczegnőt Csásarevics Sándor koronaherceg és ennek testvére, Vladimir nagyherczeg követé. A két nagyherczeg osztrák egyenruhát viselt, a nagyherczegnő szürke selyem ruhát és fekete felöltönyt. A császárné a két nagyherczeget meghajlással üdvözölte, mire azok kezét csókoltak. Ezután a nagyherczegnővel az udv. terembe vonult vissza, könyved fejbi-lentéssel viszonzván az ott váró hölgyek üdvözlését. A czár megölelte a főherczegeket s aroczukat háromszor megöcsöklölte, a nagyherczegek kezét szorítottak az osztrák herczegekkel.

Ezután mindkét császár s a herczegek elléptettek a felállított diszszázad sora előtt s az udvari terembe vonultak. Először a két császár ment be; őket követé a két koronaherceg, majd Károly Lajos főherczeg és Vladimir nagyherczeg; — utánok a többi herczegek. Sándor czár fejéből viszonzta a körülte levők üdvözlését.

A Schönbrunba kocsizás négy- és kétfogatu udv. kocsikban történt. A schönbrunni udv. kastély előtt a külvárosokból nagyszámu közönség gyűlt össze, melynek köréből egyes életékek voltak hallhatók. A kastély kapuját, mely előtt egy is mindig katonai őr áll, d. e. 10 óra óta nem kevesebb, mint 80 rendőr tartotta megszállva.

Délután 6 órakor a kastélyban udv. ebéd tartott; este pedig bál volt az orosz követési palotában. E bálban a belga király is megjelent, ki reggel nem volt jelen a vasuti időházban történt fogadtatásnál. A bál zenét Strausz zenekara játsza. A táncz tizedfélkor vette kezdetét. 10 órakor megjelent Mária nagyherczegnő, a koronaherceg neje, s Nowikoff ur és asszony által fogadtatván, a fejedelmek és ezek családai számára fenntartott helyre vezettetett, a hol a már ottlevő herczegek üdvözölték. A nagyherczegnő Károly Lajos főherczeggel keringőt tánczolt. A nagyherczegnő, ki ünnepeit szépség, gyöngyfehér selyemruhát viselt, ibolya csokrok-okkal. Homlokán gyémánt ék volt, hajában gyémánt rezgőtűk. Nyakát keskeny fekete bársonyszalag díszíté, gyémánt s nagy keleti gyöngyökkel, keblén smaragd broche csillogott, körülvéve borsó nagyságu gyémántokkal.

$\frac{1}{4}$ 11-kor Erzsébet császárné lépett be, kísérvé a két nagyherczeg által, s néhány perc múlva belépett a két császár. A zene az osztrák, s ezután az orosz néphymnust játsza. A császárné a nhgnő s a fhgnővel egy melléktérbe vonult vissza, s itt cerele-t tartott; míg a két császár s a hgk, állva, bemutatatták maguknak a jelenvolutakat. A táncz abba maradt, s ezután többé már nem tánczoltak. A császárné ruhája színre és diszítésre nézve hasonló volt a nhgnő öltönyéhez; hajában gyémánt-ék volt, nyakán gyöngyosorok. Keblén egy saphir enyhén ragyogott ki a vakító gyémántkeretből.

Míg a két fejedelem a bemutatásokat fogadta, megnyitlák a mellék ajtók és belépett Beg-Men-Mirza persa herczeg, a persa sah nagybátyja, őt Nuoter mindenese követé. Fél 12-kor volt a vacsora. 2 órakor a magas vendégek elhagyták a bált.

A bál előtt a két császár, a két nagyherczeg és Lajos Victor fhg. kíséretében az an der Wien színházban megnézték Offenbach „Orpheus az

alvilágban“ operettjének előadását. A zenekartussal, a közönség hármassal éljenzéssel fogadta a fejedelmeket.

Hétfőn a nhgk. megnézték a kiállitást; az orosz császár, kissé gyöngékedvén, csak később megy oda. Este thea chantant volt Schönbrunban, melyre a Bécsben levő összes fejedelmi vendégek meghívtak.

Tegnap, kedden, ebéd volt az orosz császárnál, este pedig ismét előadás a schönbrunni színházban. Előadattak: „Wenn man nicht tanzt“ Schlesingertől, s „Ein Hut.“ A udvari színészek játszottak. Előadás után a fejedelmi vendégek sé-tát tettek a fényesen kivilágított kertben; melynek gloriettjén Stauer tűzijátékot rendezett.

Ma szerdán nagy katonai szemle tartatik a Schmelzen. Délután udv. ebéd Ferencz József őfelségénél. Este meglátogatják az udvari operát, melyben a „Lohengrin“ kerül színre; ezután bál Hohenlohe hgnél.

Holnap, csütörtökön, cserkészet az állatkertben; azután családi ebéd Schönbrunban; majd színház.

Pénteken. A kiállítás meglátogatása. Délután nagy ebéd Schönbrunban; ezután estély Lajos Viktor fhgnél.

Szombaton az orosz császár és a nhgek elutaznak.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, június 7.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket mihamarább megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.**

— **A koronaherceg mint kereszt-apa.** A „F. L.“-ban olvassuk a következő történetet: Czeglédlen május 25-én Szabadi József földmívelő és Kis Erzsébet házaspárnak három ép egészséges fia született. A haza érkezett apa örmében azt mondá Dobos János köztisztelőben álló ref. lelkésznek: „Három fiu egyszerre szegény ember házánál! Ezt meg kell tudni ő Felségének is, írja be kegyelmed keresztapának az ő kedves fiát, a koronaörököszt!“ „De hát megengedi-e?“ — kérdi a lelkész tőle. „Hát még azt is meg kell kérdezni valakitől, hogy vajjon szabad-e szeretni és megtisztelni?“ A derék lelkész mondván: „de-hogy rontom el az apa ártatlan örömét, inkább rontsák el az enyémet,“ — fogta magát, beírta keresztapának Rudolf cs. kir. főherczeget s a három csecsemőt — valódi siró terzett mellett — megkeresztelé István, Sándor és Benő nevekre.

— **„La vie Parisienne“** című ismeretes képes lap május 27-ki számában az első képcsoportot „Les Magnats hongrois“ képezik, hat, hét diszruhás magyar, lóháton. E kép egy bécsi levél illusztrációja. A párisi ujdonságok közt pedig olvassuk egy Galliere herczegnőnél tartott pompás reggélyről, hol Bertha Sándor „Dause hongroise“-ját (magyar palotását) is játszták, és pedig nagy sikerrel, mint e magyar zenészerző műveit mindig.

— **Bécsben** kedvező időjárás mellett az orosz czár tiszteletére katonai parádé volt, melyben 38 zászlóalj gyalog, 18 lovas század és 88 ugyan 5 osztályba osztva vett részt. Jelen voltak: a császár, a császárné, a főherczegek, a montenegrói fejedelem, a jelenlévő fejedelmi vendégek. — Az orosz nagyherczegek ausztriai egyenruhában voltak öltözve; Rudolf koronaherceg ezredesti egyenruhában, az orosz Szent-András-rend szalagjával. A magas vendégek, valamint a császár és a koronahercegek a nagyszámu közönség által meleg „Hoch“-kiáltásokkal fogadtattak. Végül az orosz czár érkezett meg, ki a kocsiból a közönség élénk kiáltásai közt szállt ki. Erre az orosz czár lóra ült és a hadsapat jobb szárnyára vágatott az ausztriai császár elé, kivont karddal. A csapatok a cs. vendéget katonai tisztelgessel fogadták, az orosz nemzeti hymnus hangjai közt, mire megkezdődött a parádé. Az orosz császár a legszigorubban megvizsgált minden egyes ezredet. A császárné, a nagyherczegnő és a főhgnők nyitott kocsikban voltak jelen a katonai ünnepélyen.

— **A belvárosi gyermekkert** és elemi iskola fölszerelése s más hasonló európai intézetek mintájára berendezése oly gyorsan történt s történik, hogy ünnepélyes megnyitását még e hó folytán eszközölhetni. A beiratások folyó hó 9-én veendik kezdetüket az intézet helyiségében. Megjegyzendő itt, hogy a gyermekkertbe 3-ik, az elemi iskola 1-ső osztályába 6-ik életévűket betöltött fiu és lánygyermek, az irni olvasni tudó gyermekek pedig az elemi iskola 2-ik osztályába vétetnek fel.

— **A veimári nagy templom** egészen telve volt hallgatókkal Liszt „Krisztus“ oratoriúmanak kitűnően sikerült, s három óra hosszat tartott előadásán. Jelen voltak többi közt a nagy herczeg neje, Wagner Richárd és neje, Schumann tábornok Erfurtból, s egész legio zenész.

— **Jóteköny czélu tavaszi ünnepély.** Holnap vasárnap tartatik az az „Angol királyné“ című mulató helyiségben azon jóteköny

czélu tavaszi multság, melynek czélja a Bécsbe felküldendő szegény iparosok költségeinek fedezésére már eddig is begyűlt alapítókt gyarapítani. E czél s azon körülmény, hogy a dalkör mellett egy új dalegylet lép föl először nagyobb közönség előtt, csupán azon okból is népesnek jóslóják e multságot, mert a közönség pártolni szokta ugyan a nemes czélt, de nem kis mérvben kíváncsi is, s így a polgári dalegylet működésének eredményét látni óhajtvá, sietni fog megjelenni a multságon. Egyébiránt a n. érdemű közönség szíves figyelmébe ajánljuk ujjolag az ünnepélyt.

— **Tűzvész.** Az éjszaka 12 óra felé külső középütczában a zsandárkaszárnán felül egy jégverem föléle lett a lángok martaléka.

— **Az iparos olvasó-egylet** helyiségében e hó 2-án d. e. Krémer Ferencz elnöklete alatt közgyűlés tartatott, melyen az országos iparos egyesület által, kitűzött pályázat eredménye hirdettetett ki. Városunkból Kirmayer Károly, ácsmester díszermet nyert, míg Almási Samuel takács, Fogarasy János, kereskedő és Lévi Elek szíjgyártó segéd „munkás“ érdemmel jutalmaztattak. Különben ezege szággrészen 12 iparos díszermemmel, 17 pedig munkás érdemmel lett kitüntetve.

— **A Fröbel-kert** vagyis gyermek kert és elemi iskola létesítésére alakult társulat, részvényesei a gyermekek fölvételében az alapszabályilag biztosított elsőbbségi jogot élvezhetik, de e jog gyors igénybe vétele annál inkább kívánatos, mert a meghatározott létszám betöltése után senki sem vétethetik fel.

— **Figyelmeztetés.** A kolozsvári iparos ifjuság június 15-én egy itt alakulandó iparos önképzőkör javára az „Angol királyné“-ban zártkörű táncvizalmat rendez, melyre a meghívott még eddig nem kapott t. urak és családok tisztelttel figyelmeztetnek, hogy e részben Simon Ferencz monostorutczai czukrászatában jelentkezés után kielégítést nyerhetnek.

— **Diszes temetése volt** tegnap egy tűzértisztnek, az egész üteg legénysége kísérte, tisztársai lovon; a tisztikar teljes számmal követte a koporsót, mely mellett tűzerek vitték a fákyákat. A temetőben 3 ágyu lövéssel bucsuzott el a tűzértség az elhunyt bajtárstól.

— **Kolozsvári Takarékpénztár** 1873 május havi üzlet forgalma. Bevétele: 187 betét után 44,125 ft. 64 kr. Visszaízetett váltók 123,395 ft. 46 kr. Visszaízetett előlegek 3,210 ft. Befizetett kamatok 2,708 ft. 31 kr. Illetékek 769 ft. 25 kr. Érték papirok eladásából 5,250 ft. Értékpapirok kamatai 122 ft. 06 kr. Visszaízetett elhelyezmények 8000 ft. Elhelyezmények után befizetett kamatok 4 ft. 16 kr. Bécsi bankháztól 366 ft. Házber az intézet főtőri saját háza után 150 ft. Allam illeték előlegek után 15 ft. 65 kr. Összesen 118,116 ft. 53 kr. Pénztári maradvány aprilis 30-káról 47,778 forint 35 krajczár Főösszeg 225,894 forint 88 krajczár, Kiadás. Visszaízetett betétek s tőkésített kamatok 132 tétel után 42,949 ft. 30 kr. Kifizetett folyó kamatokra 79 ft. 29 kr. Leszámitolt váltókra 128,531 ft. 40 kr. Előlegek értékpapirokra 6480 ft. Helybeli penzintézeteknél elhelyezményekre 8000 ft. Tiszti fizetésekre 374 ft. 98 kr. Megjelenési tiszteletdíjakra 60 ft. Értékpapirok vételére 749 ft. 75 kr. Értékpapirok kamataira 8 ft. 60 kr. Többek számlájára 6500 ft. Házadó az intézet saját háza után 296 ft. 50 kr. Jóteköny czélu adományokra 50 ft. Jövedelmi adóra 227 ft. 1871. évi osztalékra 37 ft. 50 kr. 1872. évi osztalékra 390 ft. Allamilleték előlegek után 15 ft. 65 kr. Összesen 194,749 ft. 97 kr. Pénztári maradvány május 31-én 31,144 ft. 91 kr. Főösszeg 225,894 ft. 88 kr. Kolozsvárt, 1873. május hó 31-én.

— **A legkolozsalisabb érekszobrok** egyikét állítják most föl a bécsi közkiállításón. Ez japán mű s Japán őstörténetének egyik mithikus hőstét ábrázolja. A szobor bronzból van öntve s a 14. században készült. Hogy a bécsi kiállításra hozhassák, szét kellett darabokra szedni és úgy hozták hajón Triesztbe, honnan vasuton akarták rendeltetése helyére szállítani. De ez akadályokba ütközött. Az egyes darabok ugyanis oly roppant nagyságuk, hogy az alagutak egyikén sem fértek volna át. Tengelyen kellett tehát Bécsbe szállítani. A szobor ülő alakot ábrázol keresztbefont karokkal. A talapzattal együtt 436 japán láb magas. A méretekről fogalmat nyujtanak a következők: ha egy felnőtt ember az öibe nyugtatott karra áll, alig ér a mellig, a fej két embernyi magasságu, a váll szélessége mintegy 36 láb, a köpeny ranciai oly óriási nagyságuk, hogy több ember is eláll bennök kényelmesen. A nagyságról híres Bavária egészen eltöprel e kolosz mellett.

— **Az első erdélyi vasut**, mint az 1872-ik évi zárszámadásból kitűnik, ez üzleti időszakban nem a legjobb üzletet csinálta. A bevételek 1.943,467 ftot tettek ki, tehát 381,101 ft-tal többet, mint 1871.; a kiadások ellenben 1 millió 875,831 ft-ra rugtak, tehát 742,925 ft-tal többre, mint 1871-ben. S bár a bevételek több, mint 24%-kal növekedtek, a kormány mégis kénytelen lesz az 5%-kos tőkekamatok teljes összegét kifizetni.

(**Neerolog.**) Tiboldi István a maga és nagynénjei; Károlin; Anna, férjezett Gálfi Istvánné s gyermekei; Clotild, férjezett Bodó Dávidné s gyermekei; ugy szintén többi rokonai nevében fájó érzettel tudatja, hogy a forrón szeretett édes anyja, jó testvér, szeretett nagynéne és rokon: Tiboldi Ferencz, m. k. számtiszt özvegye szül. jánosfalvi László Róza hosszas betegség után mellbajban folyó hó 4-én d. u. 1 órakor, élete 36-dik, özvegysege 4-ik évében elhunyt. Büszke koronáját vesztve a törzs, csak alig hogy érzé az ifju hajtásban ujjolni magát, s néze mosolyogva derülten elé, — már is jött ujjabb viharával a sors, s rongálva, zilálva, földulva vadul reményeivel együtt megsemmisíté. Férjét vesztve a szerető nő, csak alig hogy enyhült a bánatos özvegy, bus emlékeit könyítve a gyermek, s találá benne vigaszt, reményt az édes anyja, — már is a balsors megtörve hitét, erejét, gyötrelmesen, lemondani kényszeríté. „E földön itt mit várhatunk! Lemondjatok, lemondjatok! Ez az szakadattan nóta, mely mindnyájunk fölébe zug, melyet végünkig kezdet óta rekedtté minden óra bug“. S még alig hogy enyhült a vérző seb, s hajtá virágait ujjonnan az ág, törzsétől ölellen, táplálva, gondozva, már is jót a zivatart s letörve amaz, hervadt virággival a sarját bocsátá. Még alig csak, hogy az édes anyja meleg szerelme adá erejét, örömét a gyermek szívnék s feledteté az édes atyának fájón átértett nem régi vesztését, — már is emitten a halál, s le-sujtva amazt, fájdalommal, busan az árvát ereszté, ki „gyermek szívvél, öntudatlan nyugszik meg a gondolatban, hogy övét el nem hagyja, ki mindnyájunk édes atyja.“ Az elhunyt hamvai szentegyház utczai 2-ik sz. a. saját lakából, f. hó 6-án d. u. 4 órakor rövid könyörgés után fognak a köztemetőbe szállítatni, mely végítiszteletr megjelenni, a részvevők szomoruan felkérletnek. Béke lengjen porain! Kolozsvárt, 1873 június 4-kén.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szobent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti összes várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jöjjön is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számithassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor. pontá kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Arszabály 30 font szabadpodgyászsza: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárrig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deézsig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértföldenként számittatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mtfld egészbe számittatik.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további pártfogásaikat is megnyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.

gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Arjegyzék. Jun. hó 5-én tartott hetivásárról (alsó a. mő középár.) Tisztabuza 8 ft. 4 kr. Elegybuza 5 ft. 62 kr. Rozs 4 ft. 70 kr. Arpa 2 ft. 96 kr. Zab 1 ft. 80 kr. Törökbuza 4 ft. 16 kr. Pityóka 2 ft. 80 kr. Marhahus fontja 25. Kolozsvárt, május hó 29-én 1873.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Jun. 6-ról. 1873 5%, metaliques 67.70. nemzeti kölcsön 72.50. 1860-diki államkölcsön 100.—. Bankrészevények 958.—. Hitelrészevények 273.—. London 110.50. Ezüst 110.25. Cs. kir. arany —.—. 20 frankos arany 8.84.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 76.—. Temesi 73.—. Erdélyi 73.50. Horv. Szlavon. —.—.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

Főnyeremény esetleg 360,000 mark
 új német pénz-lab szerint.

Szerencse JELZÉS.

A nyereményekért jóllát az állam

Meghívás részvételre

azon

NYEREMÉNY-CHANCEOK. BA

Hamburg város által galantirozott nagy pénz-lotteriában, melyben több mint

6 millió 650,000 markot

biztosan nyerni kell.

Ez előnyös pénz-lotteria áll csak 84,500 Loosból, nyereményei következők: 1. nyeremény esetleg 360,000 mark, új német pénz-lab szerint vagy 120,000 f. porosz tallér, különösen f. mark 200,000, 100 ezer, 75,000, 50,000, 40,000, kétszer 30,000, 25,000, háromszor 20,000, háromszor 15,000, hatszor 12,000, tizenháromszor 10,000, tizenegyszer 8 ezer, tizenkétyszer 6000, harminckétszer 5000, háromszor 4000, hatvanötöször 3000, kétszáz négyszer 2000, négyszáz tizenkétszer 1500, 1200 és 1000, nyolczszáz kilenczvennégyezer 500, 300 és 200, 19,808-szor 110 és 100, 22 ezer 322-er 50, 20, 15, 10 és 5 mark, s ezek néhány hónap alatt hét osztályban mulhatlanul kihúznak.

Az első húzás hivatalosan június 18 és 19-ére határozottatott, melyre egy egész ered. sorsj. ára csak 3 ft 30 kr o. é. egy fél „ „ „ „ 1 ft 65 kr o. é. egy negyed „ „ „ „ ft 85 kr o. é. bankjegyekben, s ez az államtól garantizott eredeti Loosok (nem eltított ígervények) az összeg bérmentes beküldése mellett szétküldetnek a legtávolabb vidékekre is.

Minden résztvevő az eredeti sorsjegy mellett az állam bélyegével ellátott tervezetet is kap ingyen és húzás után azonnal felszólítás nélkül megküldetik neki a hivatalos kisorsolási lajstrom.

A nyeremény-pénzek kifizetését és szétküldését én eszközölöm egyenesen az illetőknek pontosan és szigorú titkot tartva.

Forduljanak tehát
Megrendeléseikkel bizalommal
id. HECKSCHER SÁMUEL,
 bank- és váltó-házhoz
 Hamburgba.

A cs. kir. szabadalmazott s az orvosi testület által megvizsgált és jónak talált patkány, házi és mezei egér vakond és svah-

hogárpusztító.

Arkánium

melyet sokféleképen utáznak, valódiműködésben

Kolozsvárt: Fölly Mihály (a főtéren), M.-Vásárhelyi: Fogarasi Demeternél, Brassóban: J. L. Heshsaimernél, Segesvárt és Szegeden: J. B. Misselbacher és fiaínál Nagy-Bányán: Huszhovszky Józsefnél kapható.

1 nagy bádog 1 ft, kis bádog 80 kr. Egyes bádog smegrendelése is utánvétel mellett gyorsan telje iteük. Ugyanott kapható citromkenőcs, egyedül szer a fagyhólyagok és tyúkszem ellen, 1 tegely 50 kr.

Egy kivonat naponta érkező hasonló dicsérő-levelekből: Sziveskedjék nekem ismét 6 adagot az ön arcumjából küldeni, mely magát itt fényesen igazolta.

Teljes tisztelettel

Batthyányi grófné.

715 4-12

Vasbutor Gyára

Zombory István urnak

Szegeden Kárástúza

Eladás nagyban, és en detail

Illustrált árjegyzékek ingyen.

ERDEM JUTALMA

KEGSEMEI JUTALMA

795 7-8

Jószág bérbeadás.

Kolozs megye alsó kerületében fekvő **N.-Sármás** az 1874-ik év **april hó 24-től** kezdve hat, esetleg több évre haszonbérbe kiadó lévén, a vállalkozni kívánók felhívatnak, hogy Kolozsvárt lakó **orsz. ügyvéd Frits Albert** urnál a feltételeket megtudhatják. Áll ezen jószág **3840** katasztrális hold **tagosított szántó, kaszáló s a legjobb marha-legelő földekből;**

elvan látva mindennemű lakó és gazdasági épületekkel, a Kolozsvárról Szász-Régenig vezető csinált ut mellett, s Kolozsvártól 5 óra távolságra fekszik, más birtokos a községben nincsen, **gabona termesztésre és marha tenyésztésre első jószág a Mezőségen**

851

1-6

806

9-30

Elmélkedő orvosok,

allopathák és homöopathák, az általa meggyógyultak naponta szaporodó bíráta szerint, a **lélegző** (torok és mell) és **emésztő** szervek (gyomor, máj, végbél, aranyér) valamint az **idegrendszer** (hypochondria, aszkor) betegségeiben, általános és különös **gyengeségi állapotban** (magkiömlés, tehetetlenség) a **Humboldt Sándor** indítványára behozott

dr Sampson-féle **Coca-készítmények** (német gyógytári árszabály szerint üveg és doboz száma 1 tallér) oly fényes eredményeket eszközöltek, hogy minden hasonló betegségben szenvedőnek a legmelegebben ajánlhatók. Különös ismertetésül **dr. Sampson** tanár „**Szerencsen** **gyógyszertára**“ Mainzban, valamint bizományos gyógyszeráriai is (Főraktár Austriára nézve **Haubner Edénél** Bécsben, Magyaroszágra nézve **Török Józsefnél** Pesten, **Pecher J. E.**-nél Temesvárt, **Fürst Józsefnél** Prágában) tudományos értekezletet felőle ingyen és bérmentesen küld.

Rendkívül előnyös

szerencse ajánlat.

Szerencse és áldás Cohnnál.

Nagy, a hamburgi államtól biztosított pénz-kisorolás több mint

2 millió 661,400 tallér nyereménnyel.

Ezen előnyös pénzkisorolás ismét tetemesen bővítve van nyereményekkel. Csak 84.500 sorsjegye van, s kevés hónap alatt 7 osztályban következő nyeremények biztosan nyerhetők, u. m. 1 nagy főnyeremény esetleg 120.000 tallér, különösen 80,000, 40,000, 30,000, 20,000, 16,000, 2-szer 12,000, 10,000, 3-szor 8000, 3-szor 6000, 6-szor 4800, 13-szor 4000, 11-szer 3200, 12-szer 2400, 32-szer 2000, 3-szor 1600, 65-ször 1200, 204-szer 800, 3-szor 600, 2-szer 480, 412-szer 400, 412-szer 200, 10-szer 120, 472-szer 80, 19800-szor 44, 22330-szor 40, 20, 8, 6, 4, és 2 tallér.

Az első osztály nyereményhuzása hivatalosan

f. é. június 18-ará és 19-re

van határozva, s

egy egész eredeti sorsjegy ára csak 3 ft o. ért.

egy fél „ „ „ „ 1 1/2

egy negyed „ „ „ „ 80 kr. o. ért.

és én ezen eredeti, államipecséttel ellátott sorsjegyeket (nem tilos ígervényeket vagy magán sorsjegyeket) az árak bérmentes beküldése mellett a legtávolabb vidékekre is azonnal megküldöm.

A hivatalos **nyeremény-lajstrom**
 s a nyeremények megküldését

a húzás után azonnal pontosan és titoktartással eszközölöm.

Üzletem tudvalevőleg a legrégibb és legszerencsésebb, mert a résztvevők nálam már a legfőbb 100,000, 60,000, 50,000, többször 40,000, 25,000, 20,000 igen gyakran 15,000, 12,000, 10,000, s csak közelebből május havában a 100,000 talléros főnyereményt nyerték meg, hivatalos kimutatások szerint.

Cohn Láz. Sams.

Hamburgban,

főügynökségi, bank- és váltóüzlet.

848

2-6

789 7-12

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg artézi forrás — Porzellán és márvány kád- ugy kőfürdők zuhany készülékek — nagyszerű kert — kitünő lég — 200 teljes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belföldi lapok — naponta zene.

Kórálatok, melyek ellen a Margitszigeti hév-víz kedvező eredménnyel használtatott:

Köszvény — az ízületek, az izmok, a csontthartályok és ideg hűvelyek idült esúzza, idegbetegségek és pedig a) eszű, köszvény, erőművi behatás, ólom mérgezés, hagymáz és diphteria után fellépő hűdés, b) zsibák, c) görcsös állapotok, d) mehszendi bajok, — görvélykór mirigy dagokkal és genyedéssel — idült bőrbetegségek — csontbántalmak, angolkór, csontszű — ízületi bajok — fekélyek és külsértéseket követő elváltozások: fájdalmas hegek, merevség, hűdés — hűgykövek és vizeleti nehézségek — méh és hüvely bántalmak, méh tömület, hószámi rendellenesség s a t.

Bérleteknél, úgy a fürdő és menetjegyeknek együttes váltásánál árelengedés adatik.

A Szigeten lakók úgy a fürdő mint a menetjegyeknél előnyben részesülnek.

A fővárossal óránként kétszer gőzhajó közlekedés.

1873. nyári idény megnyitattik május 1-én.

Megrendeléseket lakásokra átvész a Margitszigeti felügyelőség a Margitszigeten, utolsó posta Ó-Buda.

A Margitsziget igazgatósága.

(Utánnymat nem díjazatik.)

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt.

Egy ezer darab magyar kir. vert arany

díjul annak, ki betudja bizonyítani,

hogy kolozsvári papirkereskedő

KERESZTESY PÁL

mint a görgényi meritett papirgyár raktárnoka

bárkinek is, említett papirgyár terményeit valahol vagy valaha

az eredeti gyári árnál magasabb árba árulta

vagy árusítaná jelenleg is.

Ezennel megnyitattott a pályázat

1000 darab magy. kir. vert arany elnyerésére.

Ugyanis az eredeti gyári árak a következők:

Fein Concept: F. A. Nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	3 fr. 25	3 fr. 85	5 fr. 50	6 fr. 40	7 fr. 50	9 fr.	11 fr.
Rendes Concept: O. A. Nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	2 fr. 70	3 fr. 20	4 fr. 50	5 fr. 50	6 fr. 50	8 fr.	10 fr.
	riz m á n k é n t.						

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvossa **dr. O. Killisch, Berlin, Louisenstrasse 45.**
 E pillanatban 1000-nél több beteget van kezelése alatt.

661 69-*

A hirdlapokban bármely
 könyvkereskedés által
 hirdetett könyvek, hangjegyek, általam
 gyorsan és
 azonnal kaphatók.

Demjén László

Legújabb hangjegyek.
 Igazságtól és kezes könyvek
 minden kor számára.
 Ina- és ártatosságú könyvek,
 egyszerű és nehéz, népszerűen
 díszkötésben.
 Iskola könyvek,
 nagy
 választékban.

Legújabb könyvek
 az iródnem minden ágából azonnal kaphatók vagy megrendelhetők s

videkre
 is
 rögtön elküldetnek

könyv-, mű-, hangjegy-kereskedés és zongora tár.

m. k. egyetemi könyvtár
 Kolozsvárt.

(620) 45-*

Zongorák 300 fttól 450 fttig.
 Pianinok 350 fttól 450 fttig.
 Használt zongorák 80 fttől 180 fttig.
 a legolcsóbb áron a minőség szerint, jótállás mellett.

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárúsnál Kolozsvárt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (1.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e — 1540. Kr. u.)
 Egy külön kötet világszító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta **Jakab Elek.**

Ára 10 ft.

168-*

(327)

E minden tekintetben nagy, epochalis munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az újabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklődve fogja lapozgatni és benne bűvárkodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,
 szerkesztette

Szabó Károly.

1. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.